

lk 2

Milleks maksta liikmemaksu

Indrek Saar

lk 4-5

Saa tutvavaks SDE Ida-Virumaa piirkond

lk 6

Perevägivald: sekkuda või mitte?

Andres Anvelt

lk 7

Euroopa sotsid tulevikuplaanidest
Jevgeni Ossinovski

Уважаемый читатель!

Если в дальнейшем Ты хочешь получать газету "Социал-демократ" на русском языке, то сообщи нам об этом по адресу vadim@sotsdem.ee или по телефону 6116040. Кроме того, при желании Ты можешь получать оба варианта газеты (на русском и эстонском языках). Об этом желании также нужно сообщить нам.

Приятного чтения!

Редакция газеты
"Социал-демократ"

Sotside plaan: kahetasandiline omavalitsus

1

Sotsiaalvaldkond
.....
Lasteaiad
.....
Põhiharidus
.....
Kohalike teede
korrashoid
.....
Kohalikud
üldplaneeringud
.....
Ehitusload
.....
Kohaliku kultuuri
edendamine
.....

Omavalitsuste vastutusala

2

Tänapäevased maa-
valitsuse ülesanded
.....
Jäätmekäitluse
korraldus
.....
Gümnaasiumiharidus
.....
Ühistranspordi
korraldamine
.....
Maakonna
planeeringute
väljatöötamine ja
kehtestamine
.....
Maakondlike ürituste
korraldamine
.....
Esmase arstiabi ja
terviseedenduse
korraldamine
.....
Õpetajate
atesteerimine

Teise tasandi vastutusala

Omavalitsuste kanda on väga palju ülesandeid, siin on väljatoodud peamised, millega võiks omavalitsused edasi ise tegeleda ja millised ülesanded jääks maakonnatasandi kanda. Lisaks praeguste maavalitsuste ülesannetele liiguksid sotsiaaldemokraatide plaani kohaselt maakonnatasandile osad ülesanded nii omavalitsustelt kui riigilt. Lisaks ülesanded, mida kohalikud omavalitsused ise maakonna tasandile delegeriksid.

Loe edasi lk 3

Valitsus tahab hoida oma-valitsusi kesk-võimu lõa otsas

Vallad ja linnad üle Eesti suudavad oma ülesandeid täita siis, kui toimib naabrite vaheline mõistlik koostöö ja omavalitsuse eelarve on vastavuses omavalitsusele seatud ülesannetega. Täna aga kogub valitsus kohalike elanike käest makse, kuid maksuraha kohapeale tagasi suunab oluliselt vähem kui veel mõne aasta eest. Samas on linnade-valdade ülesandekoorem – koolid, lasteaiad, bussiliinid, tervishoid, sotsiaalabi – suurenenud. Enamgi veel, masu tingimustes on kohalik omavalitsus just see, kes esimesena abivajajat nõu ja jõuga aitab. Valitsuse viimaste aastate salakavala tegevuse tulemusel sõltub aga valla-linna eelarve suurus järjest enam kesk-võimu suvast ning kohapeal tekkinud rahavaakum

viib omavalitsused kohalike inimeste heaolu kaitsmise asemel ametnike sundpolitiseerimisele, et võimuerakondade käest veidigi investeeringuraha välja munguda. Tekkivast sõltuvussuhetest loodetakse kuulekust.

Eesti ei tohi ääremaastuda

See on viinud olukorrani, kus ääremaa või ääremaastumiskõrga territoorium hõlmab kaks kolmandikku Eestimaa pindalast. Selles piirkonnas elab umbes 140 tuhat inimest ning asuvad ligi pooled omavalitsusüksused. Elanike heaolu ja elukvaliteet on ääremaadel aga oluliselt allpool Eesti keskmist. Tendents jätkub ning omavalitsustes valitsev äng suureneb, sest Isamaa ja Res Publica Lii-

du ning Reformierakonna valitsus on viimase kolme aastaga võtnud maapiirkondade inimeste arvelt ära ligi 130 miljonit eurot (üle 2 miljardi krooni).

Eesti vajab valitsemisviisi muutust

Kohtudes hiljuti Harjumaa omavalitsusjuhtidega, rõhutas üks vallavanem, et 2015. aasta Riigikogu valimistel peavad sotsiaaldemokraadid saavutama kindlasti valimisvõidu, et muuta poliitilist paradigma ning seda ka regionaalpoliitika võttes. Ta rõhutas, et seda võitu ei ole vaja mitte selleks, et SDE saaks endale hulgaliselt ministreid, vaid et Eestil on vaja sotsiaaldemokraatiat, hoolivamat ja vääriskamat suhtumist oma inimestesse kõigis Eestimaa paikades.

Terve Eesti peab elama

SDE saadikutega võitleme Riigikogus selle eest, et taastuks kohalike omavalitsuste tulubaas 2008. aasta kriteeriumite tasemel. Pikemas perspektiivis peame oluliseks maakondliku omavalitsustasandi loomist, mis aitaks paremini ja efektiivsemalt täita omavalitsuste piire ületavaid ülesandeid ja tagada kvaliteetsete avalike teenuste - haridus, jäätme-majandus, transport, tervishoid jne - kättesaadavus. Oleme edukas siis, kui meie hääle kostub üle Eesti – selleks peame erakonnana olema edukad 2013. aasta kohalikel valimistel.

Karel Rüütli
SDE aseesimees

Juhtkiri

Näitame eeskuju!

Indrek Saar
SDE peasekretär

Hiljuti kutsus SDE asutajaliige Ardo Ojasalu erakondi üles oma eelarvetes liikmemaksu osakaalu suurendama. Seepärast, et läbi regulaarse panuse suureneb erakonnaliikmete osalus organisatsioonis ja seeläbi ka oma kogukonna asjade otsustamisel. Samuti tekib moraalne õigus juhtkonnalt aru pärida, kuidas rahaasjad aetud on ja see omakorda aitab eelarve läbipaistva ning erakonna avatumana hoida.

Ojasalu juhitud erakondade rahastamise järelevalve komisjon tegi hiljuti kokkuvõtte millest selgus, et mida suurema erakonna ning eelarvega tegu, seda väiksem on liikmemaksude osakaal. Reformierakond ja Keskerakond suudavad liikmemaksudest koguda vähem kui 1% eelarvest.

Mõni peasekretär hakkas selle peale vabandama, et neil olla palju pensionäre ja üliõpilasi, teine jälle, et neil tehakse palju vabatahtlikku tööd liikmemaksu asemel. Esimese hooga loogiliselt kõlav jutt on järjekindlalt materiaalsele väärtustele ja karjäärile orienteeritud parteide puhul enam kui küsitav ning viitab soovile rahaasjadest avalikult mitte rääkida.

Tuleb aga paraku tunnistada, et kuigi meie eelarves on liikmemaksude osakaal kaks korda suurem, kui konkurentidel, on meilgi veel pikk tee käia. Küsimus on selles, paljud meist tegelikult vaevaks võtavad liikmemaksu maksta. Paljud meist tegelikult usuvad, et nende panusest midagi sõltub ja kuivõrd usaldusväärsed on meie ühingu rahaasjad.

Aga just usk ja usaldus on see, mis teeb ühe koosluse tugevaks. Usk sellesse, et ajame õigel viisil õiget asja, annab jõu muuta ka Eesti riiki. Igaühest

meist sõltub siin palju rohkem, kui mõnest üksikust aktivistist. Kui 10 aktivisti maksavad iga kuu 10 eurot, koguneb aasta peale 1200, aga kui 1000 liiget panustavad 1 euro kuus, teeb see juba 12 000 ja kui kõik meie tänaseks pea 5000 liiget panustaksid...

Ja kõik liikmemaksust kogutav raha jääb Sinu enda piirkonna kasutada, otsustate te siis selle abil mõne tore da ürituse korraldada või hoopis ühiselt mõne heateo teha. Vähe sellest, igale liikmemaksust kogutud eurole lisame muudest tuludest teise euro juurde, mis kahekordistab piirkonna jaoks Sinu panuse.

Liikmemaksu võib maksta nii koordinaatori kui piirkonnajuhi kätte ja loomulikult ka pangaülekandega Sulle sobivasse panka. Kõige lihtsam on muidugi püsikorraldus vormistada või töö juures raamatupidajale avaldus teha, et igal palgapäeval sümboolne number liikmemaksuks kanda. Arveldusarve numbrid leiad nii leheküljelt number kaheksa, kui www.sotsdem.ee.

Liikmemaksu suuruse paneb paika igaüks ise, aga lisan siia ka abimehe: Kui sinu palk on Eesti keskmine või pigem alla selle, võiksid maksta 1 euro kuus ehk 12€ aastas. Kui Sul läheb vähe paremini ja sinu kuusissetulek ületab 1000€ kuus, võid kaaluda 24 eurost aastamakset. Kui oled parasjagu üliõpilane, pensionär, töötu või üksikvanem, siis on väga suur asi, kui jaksad panustada 25 senti kuus ehk 3€ aastas.

Usun, et me oleme võimelised ühiselt eeskuju näitama ja esmapilgul väikese, kuid ühiskonnale sisult väga olulise muutuse tooma. Mina olen sussi erakonna aknalauale pannud ja loodan, et päkapikud hakkavad ikka sel aastal käima.

Head jõuluaega!

Kaotasin mõttekaaslast

Jaak Allik
riigikogu liige

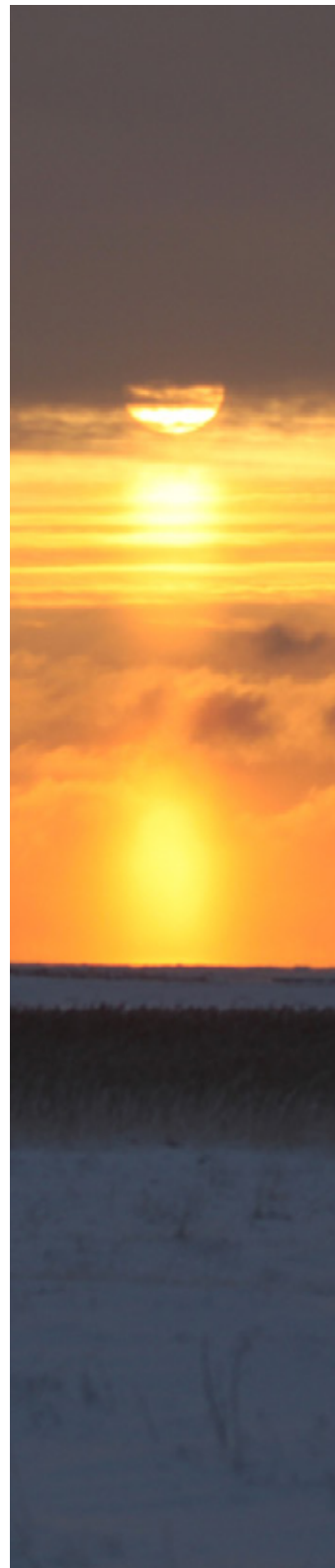
Peetriga olime viimne kord koos kolmapäeval 26. oktoobril kui fraktsiooni koosolekul arutasime parandusi riigieelarvele. Kui Sven rõhutas, et meie ettepanek võtta kaitsekulude arvelt 40 miljonit eurot ja anda see õpetajate palkadeks, ei tähenda, et sotsid ei toeta kaitsekulutuste kasvu, sest 20 miljonit juurdeantavat raha jääb neile ju alles, palusin ma endale õiguse öelda, et olen kaitsekulutuste igasuguse kasvu vastu. Pälvides sellega fraktsiooni ühe naisliikme hukkamõistu, jõudsin vaid hüüda, et see on ju absurdne, kui leidsin kohe Peetri valjuhäälse toetuse oma seisukohale. Nii juhtus ka paljudel eelmistel kordadel, kus seisukohti eelnevalt kooskõlastama selgus, et me mõtleme ühte moodi.

Tutvusin Peeter Kreitzbergiga 1995. aastal seoses tema nimetamisega keskerakonnapoolseks hariduse- ja kultuuriministriks Tiit Vähi valitsusse, kui mind oli samal ajal nimetatud koondarakonnapoolseks portfelli kultuuriministriks tema haldusalas. Minu täiesti ühene ja avalikustatud seisukoht oli taastada iseisev kultuuriministeerium. Peetrit varem tundmata, kartsin, kuidas ta selle idee vastu võtab. Tähtsustas ju see tema „võimu“ vähendamist, mis paljude inimeste jaoks on tavaliselt väga valuline. Peeter oli aga ühendministeeriumi eesotsas esimene haridustegelane (pärast Paul-Eerik Rummot ja Peeter Oleskit) ja juba varemgi mõistnud, et too monsturnähtus ka hariduselu suunamisele ning nii leidsime esimest kohtumist peale ühise keele.

“Peeter oli mees, kes tegi kõike südamega ja võttis kõike südamesse.

Võtsime kohe kursi ministeeriumi lahutamisele ning meie poolt ühiselt loodud „teekaardi“ järgi see üheksa kuu jooksul teostuski, kusjuures kahes uues ministeeriumis sai ametnikke kokku oluliselt vähem kui endises ühises. Ja Peeter kirjutas kogu selle aja jooksul rahulikult alla kõigile kultuuripuutuvatele paberitele, mida olin ettevalmistanud. (Keerulisemaks momentiks selles koostöös oli muide kohtuskäimine praeguse kultuuriministri Rein Langiga mingite Kuku Raadiole mitteantud litsentside pärast, kus Langi advokaadiks oli praegune õiguskantsler Indrek Teder, sest *de jure* sai kohtus ministeeriumi esindada ikkagi ainult ametlik minister. Mul oli tõsiselt kahju kui oktoobris seoses „lindiskandaaliga“ otsustasid keskerakondlased valitsusest lahkuda ja meie teineteist toetav partnerlus Toompea lossi valges saalis nii lühikeseks jäi.

Järgmine kord asusime sõna otseses mõttes Peetriga külje kõrval (nagu valituselaua tagagi) tööle sel kevadel Riigikogu kultuurikomisjonis. Just Peeter formuleeris sotside seisukoha venekeelse gümnaasiumihariduse nn reformi suhtes, öeldes selgelt ja ühemõtteliselt, et ainetunnid pole mõeldud keele õppimiseks vaid kvaliteetse hariduse andmiseks ning sundida poolekeelseil

õpetajail õpetama poolekeelseid õpilasi on kahjulik ja ohtlik rumalus. Juunikuisel fraktsiooni töövõtiõn Ida-Virumaale ei pidanud ta paljude sõitade selle seisukoha selgitamiseks Kohtla-Järvele kohtuma kooli juhtidega ja ma kogesin, kui suurt autoriteeti omab endine haridusminister venekeelsete pedagoogide silmis.

Meie viimaseks ühistööks jäi erakonna seisukohtade väljatöötamine seoses Jaak Aaviksoo kavandatud kõrgharidusreformiga. Pidasime Tartus volikogu kultuurikomisjoni koosoleku, kus Peeter temperamentselt oma seisukohti selgitas. Teeside lõplik kirjapanek jäi minu kui komisjoni esimehe ülesandeks. Kui olin nad Peetrile parandamiseks saatnud, sain temalt üsna põhjalikult ümbetöötatud ja selgema variandi vastuseks. Loomulikult võtsin tema kui haridusspetsialisti mõtted meie avalduse aluseks.

Kui tundlik inimene Peeter oli, mõistsin erilise selgusega siis, kui sarga juures kaastundeavaldusi vastu võttes jõudis tema elukaaslane mulle sõnada, et Peetrile olevat see väga oluline olnud, et ma tema seisukohtadega täiesti nõusse jäin.

Peeter oli mees, kes tegi kõike südamega ja võttis kõike südamesse, olgu see tühja kõhtu kannatav väikemees kuskil külakoolis või inetu poliitintrii võimukoridorides. Seepärast tema süda nii vara väsis. Erakond ja fraktsioon jäid ilma ühe olulisema valdkonna tippspetsialistist, mina aga mõttekaaslasest ja mitte ainult hariduse- ja kultuuriasjade ajamisel.

Ootamatu uudis **Peeter Kreitzbergi** surma kohta sunnib aja maha võtma ja kurvalt mõtlema, miks osal meie hulgast ülekohtuselt vara lahkub; just siis, kui isiklik elukogemus ja teadmised lubavad langetada kestlikeks kujunevaid parimaid otsuseid.

Minu mälu ja mälestustesse jääb Peeter haridustemaatika kirgliku eestkõneleja ja muheda vestluskaaslasena, keda paljudest teistest poliitika eeslaval seisjatest eristas siiras huvi asjade tuumani jõuda, seejuures oponentide arvamuse sisulise huvi ja respektiga suhtudes. Me austasime teineteise seisukohti nii nõustudes kui ka vastandudes. Avaldan sügavat kaastunnet Peetri lähedastele.

EPL 4.11.2011

Toomas Hendrik Ilves,
president

Peetrit oli harukordne võime näha inimesi läbi. Ära tunda motive, miks üks või teine meist just nii käitub. Professionaalse poliitikuna mõista, kelle asja erakonnad või nende tagatoad ajavad. Peeter otsis valgust ja samas kiirgas seda ise. Teekonna Tiibetisse võttis ta ka ette selleks, et olla päikesele lähemal. Ja lähemal ka tööle. Nüüd on ta ise kõrguses, kuhu igaüks tahaks, ent kõigile pole määratud...

Mark Soosaar

Peeter Kreitzberg jäi ka poliitikuna intelligendiks, keda iseloomustas kahtlemine ja tööotsing, hell süda ja madal valulävi. Ta kaitset kaotajaid ja toetas neid, kellele nägi liiga tehtavat. Ta oli loomupärane sotsiaaldemokraat. See loomus tõi ta poliitikasse ja ma arvan, et ta jääb väga paljude inimeste jaoks sotsiaaldemokraatliku poliitiku võrdkujuks.

Marju Lauristin

Peeter Kreitzberg
1948–2011

Peeter oli sümboolne ja mõnus inimene. Meelde jääb tema vitaalsus, lai haare, hoogne tegutsemisviis, selged südamest ja tarkusest sündinud seisukohad. Mida ta kaitset emotsionaalselt, visalt. Ta polnud kunagi ükskõikne kõrvalseisjate probleemide suhtes. Julges - kui leidis õige olevat - toetada ka mitte parteiladviku soovikuid, harrastas peavoolust aegajalt värskendavat teisisitõttlemist. Ja nii kummaline kui see poliitikas ka pole, Peetri peale võis põhimõttelistes asjades kindel olla. Kaotus, mis seesuguste "kaljude" lahkumisega sünnib, on korvamatu.

Kadi Pärnits

Mida selle halduskorraldusega siis ikkagi teha?

Algus lk 1

Kajar Lember
riigikogu liige

Riik vajab halduskorralduse ümberkujundamisel terviklikku, sisulist ning ühtset reformi nii riigi, maakonna kui ka omavalitsuse tasandil. Väikeste omavalitsuste probleemide lahendamiseks pole vaja likvideerida suuremaid ja lihtsa liitmise tulemusel ei suurene ressurside ega teenuste hulk ühe Eestimaa ruutkilomeetri kohta kohe mitte kuidagi.

Tänase maavalitsuste ülepolitisiseerimine, mille selgeks näiteks on olukord, kus juba 14 maavanemat 15st kuulub koalitsioonierakonna ridadesse, näitab taas haldusteema aktuaalsust. Sellise olukorra jätkumine halvab riigi ja kohalike omavalitsuste normaalset koostööd ning see ei vii meie riiki ja demokraatiat edasi.

Senine riiklik maavalitsus tuleb ümberkorraldada ühtseks jõuks ja luua omavalitsuslik juhtimistasand. Täna sel maavanemal on suhteliselt suur rollikonflikt – olla maakonnas üheaegselt nii koostöö ja arengu juht kui ka riiklik järelevalvur. Tõenäoliselt ongi mõistlik jätta maavalitsuse praegused, inimestele ja ühistegevusele suunatud teenindusfunktsioonid endiselt maakonnatasandile ning riiklik järelevalve neist eraldada.

Üks lahendus on rakendada ametisse 4-6 regionikantslerit, kes alluvad otse regionaalministrile, ning nemad tegutsesidki piirkondade riiklike järelevalvuritena või jääks maakonda riiklikke ülesandeid täitma maa-sekretär koos väikese bürooga. Maakonnatasandi arendamiseks oleks tagatud rahva mandaadiga demokraatlik juhtimine, mis arvestab selgelt kohalikke eripä-

rasid ning olusid ja sõltumata omavalitsuste suurusest tegeleb valdades ja linnades edasi inimestele kõige vajalikemate teenuste tagamisega kohapeal.

Inimesest lähtuv riigireform
Halduskorralduse temaatikas tasuks keskenduda eelkõige maakonnatasandile ning sellest lähtuvalt teha vajadusel muudatusi riigiasutuste ja omavalitsuste tegevuses. Paljud omavalitsused on tihti hädas teenustega, mille kvaliteedi tagamiseks oleks tarvis omavalitsuste tihedamat koostööd. Elanike jaoks väljendub teenusega rahulolu

“Halduskorralduse muutmise ei seisne piiride liigutamises vaid võimaliku reformi tulemusena peab tõusma inimeste elukvaliteet.”

selle kättesaadavuses ja ajakulus, mis läheb asjatoidetustele.

Halduskorralduse muutmise ei seisne piiride liigutamises vaid võimaliku reformi tulemusena peab suurenema erinevate teenuste kättesaadavus ning seeläbi tõusma inimeste elukvaliteet. Nii kaua, kui jäädakse rääkima ainult valdade liitmisest ja lahutamisest, ei saa ka haldusreformil olla sisulist mõtet. Tuleb suuta kokku leppida, millised teenused peavad olema tagatud maakondlikul tasandil ja millised vallatasandil ning vastavalt sellele seadustada ka maakondlik juhtimistasand ning

ülesannete täitmiseks tulubaas. See kokkulepe peab kindlasti sündima enne järgmisi valimisi ning peab kajastuma tulevases koalitsioonileppes, muidu jääb see teema ka tulevikus suure tõenäosusega toppama.

Teise tasandi teenuste ja tulubaasi kontekstis on kindlasti veel kõvasti arutelusid ees ning kindlasti peab see keskele tasandile ülesannete delegeerimine olema paindlik. Ehk väiksematele omavalitsustele ka vähem kohustusi ja rohkem delegeerimist. Maakonnatasandil on tõenäoliselt mõistlik tegeleda näiteks omavalitsuste piire ületavate projektide eestvedamisega, ühistranspordiga, jäätmete käitlemisega, gümnaasiumihariduse korraldamise ja mitmete muude nn laiade teenustega. Lisaks otsestele kohustustele oleks võimalik keskele tasandile maakondades delegeerida ka mitmete valdkondade töö, kus väikeses omavalitsustes ei suudeta enam pakkuda täiskoormust või ei suudeta tagada vajalikku pädevust, olgu selleks siis näiteks ehitusnõuniku või raamatupidaja tegevusvaldkond.

Selleks, et Eestimaa erinevais paigus oleks võimalik inimäärselt elada peame poliitikuna muutustes tööpoolest kokku leppima. Kui tahame riigina tõesti suurendada oma haldussuutlikkust, ei aita kosmeetilised vangerdused, vaid alustada tuleb hoopis teiselt tasandilt. Täna regionaalminister on kogu panuse teinud liitmistehetele, kuid praeguseks on selge, et kodanikuühiskonnas vägisi mägesid ei liigutata ja seda ei tohigi teha. Vaidlata tasub aga selle üle, milline halduskorraldus meie inimestele ja piirkondadele kõige enam tulu tooks.

Kohaliku elu elavdamine

Neeme Suur
riigikogu liige

Avalik tellimus kohalikule omavalitsusele on: aita mul teenida elatist. See tähendab kättesaadavaid töökohti normaalses kauguses. Majanduselu toetamine ei ole seadusest tulenev omavalitsuse kohustus. Kui omavalitsustel ei jätku vahendeid oma seadusest tulenevate ülesannete täitmiseks, siis ettevõtluse arengu toetamine jääb selgelt vaeslapse ossa, sõltub eelkõige omavalitsusjuhtide valgustatuse astmest ja omavalitsuse üldisest suutlikkusest.

Usun, et Eestimaal on väga vähe omavalitsusi, kus pole seltsimaju. Paljudes kohtades on kohalikud omavalitsused need, kes on toetanud külaseltside loomist, projektide kirjutamist ja omafinantseerimise katmist. Kõige rohkem on aga puudu sädinimestest, kes neid projekte veaksid ja hiljem ka seltsimajades elu sees hoiaksid.

Noorematele inimestele on vaja normaalset tööd sellises kauguses, et tal ka kodu ja küla jaoks aega jääb – siis edeneb ka ühistegevus ja seltsielu.

Riigimaja

Riigimaja idee seisneb selles, et kohapeal toimetavad riigiasutused võiksid oma teenuseid pakkuda ühes kohas. Kliendi seisukohast teeks ühine teenuste korraldamine riigiga suhtlemise lihtsamaks, kiiremaks ja odavamaks. Riigi seisukohalt võimaldaks ühine töökorraldus samuti raha kokku hoida ja samas ka selliste teenuste kohapeal pakkumist, mis muidu ehk väiksematest maakonnalinna-

dest kipuvad ära kolima. 2008. aastal alustasime Läänemaal pilootprojektiga, nüüdseks oleme koostanud riigimaja kontseptsiooni ning on valmimas ka konkreetne Läänemaa mudel ühise teenuskeskonna loomiseks.

Loodan, et ametkonnad saavad esialgsest ehmatusel üle ja Läänemaale riigimaja sünnib. Kasu on igakülgne ja eelkõige inimestele teeb selline lahendus elu lihtsamaks.

Riigimaja loomine loob eelduse, et igas maakonnalinnas oleks inimestele riigi poolt pakutavad teenused kättesaadavad. Maakonnalinnades pakutavate teenuste taset tuleb hoida.

Lasteaiaid

Esmane tellimus kohalikule omavalitsusele elanikkonna poolt on: aita mul kasvatada minu lapsi. Kohalike omavalitsuste tulud ei võimalda praegu pakkuda igale lapsele lasteaia kohta, teha seda taskukohaselt ja vajaliku kvaliteediga.

Lasteaednike töötaasu on madal, vahendeid ei jätku toitlustamise ja õppetöö korraldamiseks. Eelkooliealiste lastele suunatud teenused ei ole ka need, mille puhul saaksime rääkida omavalitsuste koostööst, kui päästerõngast.

Lasteaiateenus peab olema korraldatud nii kodulähedaseks, kui võimalik. Täpsemalt sama kehtub ka algkoolihariduse kohta. Nende teenuste kvaliteetset osutamist peavad omavalitsuste tulud võimaldama.

.....

Kohalikud teed

Jaan Õunapuu
riigikogu liige

Kohalike omavalitsuste ülesandeks on tagada kohalike teede korrashoid ja hooldus, kuid selle kohustuse täitmiseks on riigil vaja tagada vastav tulubaas.

Viimaste aastate raskeid talviseid ilmastikutingimusi arvestades on teede normaalse sõidetavuse tagamine olnud oluliselt raskendatud, sest omavalitsustel ei ole piisavalt vahendeid.

2009. aasta eelarvekärbetega kaotati ära Teeseaduses kindlaks määratud omavalitsustele kütuseaktsiisi laekumistest eraldatava minimaalse osa suurus. See on tinginud viimastel aastatel teederahade üle kolmekordse vähenemise.

Sellised rahastamisotsused toovad kaasa teede seisukorra järsu halvenemise ning piisava hoolduse mittetegemine lähiajal eeldab juba suuremahulisi investeeringuid teede taastusremondiks.

.....

Turvalisus

Kalvi Kõva
riigikogu liige

Viimaste aastate kohalike omavalitsuste alarahastatus on silmnähtavalt mõjutanud ka kohalikku turvalisust. Priitahtlikud pritsimehed, kelle õule järjest rohkem päästefunktsioone soovitakse panna, sõltuvad otseselt kohaliku omavalitsuse rahalisest toest. Samas vabatahtliku komando elus hoidmine ei ole kohalikule omavalitsusele seadusega pandud kohustus.

Otseste kulude eest tasub küll Päästeteenistus, sooja garaaži ning auto remondi aga peavad maksma pritsimehed

ise, juhul kui kohalik omavalitsus selleks vahendeid ei ole leidnud. Ja nii ongi viimaste aastate eelarvekärbetega sattunud priitahtlikud justkui kahe tule vahele. Ühelt poolt optimeerib riik elukutselist päästet - sulgedes komandosid lootes rohkem vabatahtlikele. Samas on kohalik vald sunnitud valitsuse poolt tehtud tulumaksu ja tasandusfondi kärpest tingituna vähendama või lõpetama sootuks vabatahtliku päästekomando toetamise. Ja nii ongi vabatahtlik pääste justkui suure missioonitundega kodanike ja omavalitsuste eraasi.

.....

Sotsiaalvaldkond

Helmen Kütt
riigikogu liige

Omavalitsustele mõeldud raha vähendades pani riik nad sundseisu. Samade teenuste oadavamltpakkumiseks leiti erinevaid lahendusi. Näiteks lõpetati mõni sotsiaalteenus, vähendati teenuse saajate hulka või tõsteti inimeste omaosalust. See omakorda tingis selle, et need, kellel polnud võimalik ise juurde maksta loobusid vajalikust teenusest. Teenusest ilmajäämise tulemusena võib täna tavahooldusteenust saav abivajaja ilma teenuseta varsti suuremat abi ja kindlasti ka kallimat teenust vajada.

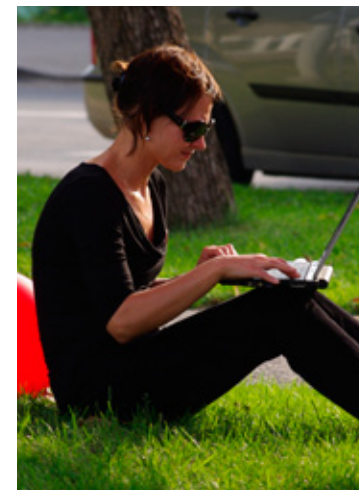
.....

Koolivõrk

Jaak Allik
riigikogu liige

Idee saavutada õpetajate palgatõus maakoolide sulgemise abil on üsna inimvaenulik. Selle hävitatakse elu maal. Ajalugu on näidanud, et just väikekeste koolidest ja maagümnaasiumidest on tulnud paljud meie rahva suurvaumid. Jah, väike on kallis, aga väike on ka kaunis. See kasvatuslik kahju, mida toob kaasa hariduse koondamine suurkoolidesse ja keskustesse pole korvata selle kasuga, mida annab haridusvõimaluste ja -valikute paljus. Kulub kümnekond aastat, kuni sellest kõik aru saavad, aga siis pole paljudes kohtades enam ei kooli ega elu.

Kogu raha kaitsevõimele kuulutades jõuame me selleni, et polegi enam midagi kaitsta.

IDA-VIRUMAA

Sotsiaaldemokraat tutvustab igas lehes ühte SDE piirkonda. Tähestikust lähtudes toob seekordne number lugejateni **Ida-Virumaa** piirkonna tegemised ja plaanid. Järgmisel leheküljel olev intervjuu tutvustab säravat vallavanemat, kellel sees hoopiski sotsiaaltöötaja hing.

Foto: Helin Kulla

Tõusev täht Ida-Virumaa

Piirkonna esimees Aili Ilves leiab, et Ida-Virumaa ei erine ülejäänud Eestist üldse nii palju, kui ekslikult arvama kiputakse.

Neli aastat erakonna Ida-Virumaa piirkonda juhtinud Aili Ilves rääkis Sotsiaaldemokraadile sealsetest tõusudest ja mõõnadest ning ideest, kuidas piirkonda ühtsemaks muuta.

Kui Aili neli aastat tagasi Ida-Viru piirkonda juhtima asus, tundus see justkui teistest nädim. "Polnud organisatsiooni ega inimesi, kellest seda luua. Lootusetul!" kirjeldab Aili. "Mingi hetk oli Narvas tõus, sotsid olid nähtaval ja olemas, aga sellega kaasnesid konfliktid ja sinna see kõik jäi."

Aili mäletab selgelt, kui Indrek Saar talle päev enne üldkogu helistas ja teatas, et neil on riigikogu valmisnimekirja üllatusmuna. "Jevgenil polnud mingit probleemi meid kõiki ära rääkida oma teadmiste- ja oskustepagasiga, haridusega, väljendusoskusega. Me kõik vaatasime talle suu ammuli otsa ja saime aru, et ta tuleb nimekirja etteotsa panna," meenutab Aili. Kusjuures piirkonna kandidaatide nimekirja tekkis konsensuslikult, kõik klappis.

See, et Ida-Virumaa sotsi esindab riigikogus nüüd lausa kaks saadikut Jaak Allik ja Jevgeni Ossinovski, on enneolematu. Organisatsiooniliselt on aga palju kasu olnud lagunenud Rahvaliidust tulnud inimestest.

Restart

Ida-Virumaa piirkonna eripäraks on kindlasti see, et kõvasi üle poole maakonna elanikest on muukeelsed. Samuti on maakonnakeskus lõhestunud. Tegelik keskus on Jõhvi, aga piirkonna äärealal asub suure

Ida-Virumaa piirkond

Liikmeid: **252**

Osakondi: **4**

Ida-Virumaal on sotsiaaldemokraadid esindatud **Lüganuse ja Kohtla** volikogudes.

Ida-Virumaad esindab riigikogus **Jaak Allik** ja **Jevgeni Ossinovski**

ma rahvaarvuga ja peamiselt venekeelne Narva.

"Piirkonna nimekirjas on palju inimesi, keda ma pole nelja aasta jooksul ihusilmaga näinud," toob Aili näite. Nüüd teebki piirkonna juhtkond justkui restardi - suvel võeti nimekirja ette ja hakati inimesi läbi helistama - ehk läheb käima.

Tõusev piirkond

Aili leiab, et Ida-Virumaa piirkond on viimasel ajal kõvasti arenenud ja vahemaa Tallinnaga on justkui natuke vähenenud. Kui Eesti kaarti vaadata, jääb sinna vahele muidugi täiesti punane Lääne-Virumaa, seega arenguruumi on küll. Samas on tunda ka piirkonna liikmete poolset kaasamõtet ja aktiveerumist.

Mõned aastad tagasi Tartus erakonna üldkogul tegi Aili ettepaneku, et Jõhvi Kontserdimaja oleks üldkogu jaoks hea koht. "Saal võttis ettepaneku aplausiga vastu, aga toonane peasekretär Randel Lants lei-

dis, et olen oma volitusi ületanud," meenutab Aili.

Tegelikult oli ettepaneku taga lihtne soov, et erakond pööraks oma pilgu Ida-Virumaa poole. Ja mõnikord sõidaksid teised üle Eesti just Ida-Virumaale kokku, mitte alati vastupidi. Seetõttu ongi piirkonna esimees väga õnnelik, kui teatab, et järgmine erakonna üldkogu toimub 19. veebruaril just Jõhvi Kontserdimajas.

Oma suurüritustega on praeguseks Ida-Virumaal käinud nii Naiskogu Kadri kui Ühendus Vanemad Sotsiaaldemokraadid. "Küll ka noored leiavad oma tee siia," usub Aili. Suvepäevadki on nüüd juba meil olnud.

Piirkonna töö

Aegade algusest peale on Ida-Viru piirkonna kaks suuremat osakonda olnud Narvas ja Jõhvis. Omavahel pole need eriti kokku saanud ega koostööd teinud. Käesoleval kevadel üritati esimest korda kohtuda. "Jõhvi inimesi saab bussiga Narva viia, aga Narva inimesi Jõhvi saada on keerulisem," toob Aili välja ühe kitsaskoha. Samuti käib Narvas töö peamiselt vene keeles, Jõhvis eesti keeles.

Kuna praeguses struktuuris on Narva osakond ja kõik ülejäänud maakonnast on Jõhvi osakonna all, siis on käimas piirkonna ümberstruktureerimine. Uue kava järgi tekkiks loogilisemad osakonnad Narva-Sillamäe, Jõhvi, Kohtla-Järve, Kiviõli ja lõuna-piirkonna vallad. Hetkel on piirkonnas neli osakonda, uue struktuuri järgi viis. Aili usub, et uue kava järgi hakkaksid inimesed ka rohkem koosolekutel käima, sest enam poleks vaja nii kaugele sõita. Osakondade ringimängimine ja inimeste omava-

heline kokkuviiimine on tema sõnul siiski suur ja aegavõttev töö.

Eesmärgid valimisteks

Väga kindlasõnalisi plaane ja lubadusi Aili järgmisteks kohalike volikogude valimisteks teha ei taha. See, et nimekirjad pannakse välja Kohtla-Järve linnas ja Kohtla vallas on siiski juba praegu kindel. Volikogudesse tuleks saada Narvas, Kohtla-Järve linnas, Kohtla vallas, Jõhvi vallas ja Kiviõli linnas. "Kindlasti tahame panna välja rohkem kandidaate, kas oma nimekirjades või valimisliitides, see oleneb hetkeolukorrast," lisab Aili. Kuna siiani on ainus sotside nimekirja olnud väljas Narvas, siis kaks nimekirja oleks juba võit. "Hetkel mingit arvu ei ütleks, inimesed on vaja kokku saada ja töö käib," annab Aili lootust ja lisab juurde, et hiljutine värbamiskampaania oli väga positiivne, piirkond sai 50 uut liiget.

Maakonna murekohad

Ida-Virumaa vallad on väga erinevad ja nii ka nende mured. "Osa valdu on väga rikkad, kes saavad ressursimaksu. Need on koolid ja mõisad väliselt korda teinud, aga samas on joogiveega mured ja tekkibki situatsioon, kus lõpuks pole kedagi, kes nendes ilusates majades käiks," toob Aili näite elust enesest.

Samas on väiksemaid omavalitsusi, kellel pole raha, et 70ndatel ehitatud suuri hooned üleval pidada. Näiteks Son-da vallas on just sellisel põhjusel lasteaed toodud koolimaja ning lasteaiahoone tühjaks jäetud. Õnneks pole väiksemates omavalitsustes erakondade vahelist konkurentsi, vaid kõik on ühtselt selle nimel väljas, et kohapeal oleks hea elada.

Ühe näitena meenuvad Ailile eelmisel sügisel Lüganusel toimunud karjakastelli koristustalgud, mille eestvedajate toetajaks oli vald. "Maavaldades on väga olulisel kohal kodanikualgatus ja külaorganisatsioonid ning omavalitsused tulevad nende ideedega meelsasti kaasa. Selline koostöö toimib hästi," rõõmustab Aili.

Linnapiirkondades erakondade vahelised suhted nii roosilised pole. Paljud ametikohad on linnavõimu poolt politiseeritud ning see ei tule omavalitsustele just kasuks.

Aili toob olulisena välja, et valitsus peaks taastama omavalitsuste tulubaasi vähemalt endises mahus. "Võtmeküsimus on selles, et riik pööraks oma pilgu Ida-Virumaa poole," usub Aili, et abiks oleks ka tähelepanu ja hoolimine.

Triin Toome

Sotsiaaldemokraadi peatoimetaja

3 küsimust

Riho Breivel

Ida-Virumaa maavanem

1. Mida positiivset võib Ida-Virumaa viimaste aastate arengus esile tuua?

- ♦ Tolerantsuse kasv eri kogukondade vahel
- ♦ Riigikeele oskuse ja lojaalsuse kasv mitte-eesti noorte hulgas
- ♦ Turismi areng
- ♦ Tööstusparkide areng
- ♦ Kolmanda sektori kasv

2. Millised on Ida-Virumaa suured mured?

- ♦ Noorte väljaränne
- ♦ Vene keelt kõneleva kogukonna marginaliseerumine
- ♦ Narva poliitiline kallutatus ja korruptsioon
- ♦ Eesti kogukonna vähenemine
- ♦ Suurim töötus Eestis

3. Kuidas saaks riik kõige paremini Ida-Virumaale toeks olla?

- ♦ Positiivse suhtumisega siinsesse elanikkonda ja ettevõtlusesse

Narvas
avati
uus
kontor

Oktoobri alguses avati Narvas Tallinna mnt. 9 erakonna uus kontor.

Kontor on avatud E, T, N kell 12-15.

Sekretär Anna Krainik, narva@sotsdem.ee

Langevarjuhüpe ja maja järve ääres

Kohtume **Etti Kagaroviga** Ida-Virumaal Kukruse mõisas, kus toimub Naiskogu Kadri seminar. Etti käitub nagu tõeline maja-perenaine, teeb ekskursioone ja pakub kohvi. Kui aasta tagasi avatud mõisas oleks seinapragu, siis Etti teaks seda. On Kukruse mõisa renoveerimine ju üks südamelähedasemaid ja suuremaid projekte, mida ta vallavanemana vedanud.

Pilditel olev Kukruse mõis on üks Etti lemmikprojektidest.

Praegu Kohtla vallavanema ametit pidava Etti päevad on täidetud väga erinevate teemadega, ülesandeid on veetrasside vahetamisest inimeste isikliku toimetulekuni. "Pean tegelema kõigega, aga naudin kõige enam arendustegevust, mis on ka rohkem minu peale jäänud," selgitab Etti. Suuremate projektidena mainib ta ära spordiväljaku ja peagi valmiva jalgpalliväljaku ning kaua kestnud Kukruse mõisa projekti, millega on tegeletud alates 2004. aastast, kui vald selle endale sai.

"Mõis oli täiesti kohutavas olukorras, polnud põrandaid, lagesid, aknaid ega uksi. Hakkasime arendama, korraldasime mõttetalguid ja taotlesime raha. Peale korduvaid eitavaid otsuseid saime 2008. aastal lõpuks esimesed rahad," meenutab Etti.

Tema sõnul on aga mõisas veel tegemist küllaga, kõrvalruumi saab toitlustuskoha välja arendada, tootmisbaasi võib teha hotelli, pargi rekonstrueerimiskava järgi juba võetakse vanu puid maha ja istutatakse uusi. Lisaks veel tiik, jalgrajad, lehtlad, laululava külahva jaoks. Samm-sammult kirjutatakse jätkuprojekte.

Ehedad rõõmud

Mõisa avamine oli Etti jaoks suur rõõm, sest pikalt tehtud projekti üks suur osa sai lõpuks valmis. "See mõis on nii maakonna kui kogu riigi uhkus," arvab Etti, kellele valmistavad rõõmu kõik uued objektid nagu näiteks ka töökojast ehitatud noortekeskus Järve külas.

Samas oli väga südantsoojendav aasta jooksul sündinud laste vastuvõtt ja muidugi ka inimeste tänu. "Aitäh-sõna pisikesse asja eest, see on suurim rõõm," leiab Etti.

Oma kodukohast Ida-Virumaalt pole Etti kunagi ära kolida tahtnud. Eelkõige armastab ta kohalikku loodust. Ka tööstusmaastikul ja tuhamägedel on tema jaoks eriline võlu. "Kukruse mäe otsast avanev imeline vaade, Kurtna järvestik, Narva-Jõesuu ja Peipsi rannad, ilusad puhkekohad, Meresuu ja Toila

spaad," loetleb Etti, mida ta kodumaakonna juures armastab. "Kui juhe on koos käid spaas lõõgastumas või looduses, mereääres, pargis ja kohe on parem olla."

Etti leiab, et kohapeal on selleks juba väga palju ära tehtud, et suur osa Eestimaast ka Ida-Virumaa võlud avastaks. "Need, kes korra käinud on, tulevad tagasi," on ta veendunud. Värskest on valminud ka Ida-Virumaa turismikoostöö turunduspakett, mille kaudu hakatakse ühtselt maakonna turundust tegema. Sellega on liitunud mitmed omavalitsused ja turismiettevõtted.

Riik saaks aidata

Riigi poolset tuge kohapeal väga tunda ei ole. Eelmine koalitsioon võttis vastu Ida-Virumaa tegevuskava, aga sellel paberil pole rahalist katet taga. "Mida teha, et töötust vähendada? Siin on kõige suurem töötus Eestis. Kuidas väikeettevõtlust toetada?" küsib Etti. Traditsiooniliselt on paljud idavirumaalased põlvede kaupa suurtes tehastes töötanud ja väikeettevõtluse traditsiooni peredes pole, seega on vaja koolitusi.

Võimaluseks on ka uute tööstuspiirkondade loomine, mis tekitaks uusi töökohti. Vallava-

“Aitäh-sõna pisikesse asja eest, see on suurim rõõm.”

nem arutleb, et uued tehnoloogiad ja tehased pole enam nii keskkonnavaanulikud ka.

Lisaks toob ta välja kohalike teede väga halva olukorra. "Viimased masu-aegsed oma-

valitsuste eelarvete kärpimised teede rahastamisele on jätnud oma jälje. Need auklikud teed ei kutsu inimesi ju maale elama ja ettevõtteid tegema," viitab Etti suurele murekohale. Nii gümnaasiumihaaridus- kui ühistranspordi teemalised otsustuskohad peaksid tema arvates liikuma maakonna tasandile.

Kui see otsus oleks Etti kätes, siis ta tõstaks kohe lastetoetusi, sest lastega perede olukord on äärmiselt raske. "Toitlustamine võiks ka gümnaasiumi osas olla tasuta. Lastega pered ja laste olukord on valupunkt. Ma olen hingelt sotsiaaltöötaja, ka vallavanemana katsun otsustusprotsessides jälgida inimlikkust," avaldab Etti.

Praeguses Eesti ühiskonnas häirib teda, et iidoliteks on raha ja võim. "Peaks olema inimene, töötav inimene," leiab naine.

Unistab valla objektidest

"Mul on nii palju unistusi, aga pingeritta pole neid pannud. Pigem unistan igasugu valla objektidest, mis võiksid valmis olla," tunnistab Etti, et põhiliselt murrab pead selle üle, kust saada raha. "Kukruse mõisas on veel kaks korrust renoveerimata, mis sinna teha? Pööningule saaks näitusesaali teha, pargid..."

Lisaks tööasjadele unistab praegu korteris elav Etti väikesest majast järvekaldal, kus oleks hea rahulik ja naaber aknast sisse ei vaataks. Sinna majja võtab ta kindlasti ka oma suure lemmiku hundikoera. "Praegu mul loomi pole, aga armastan väga koeri. Minu jaoks on nad kõige targemad loomad, justkui loeksid mõtteid,"

räägib Etti. Hetkel on tema elustiil aga selline, et pole looma jaoks aega.

Ettit on inspireerinud ja elus edasi aidanud psühholoogiliselt koolituselt saadud enesekindlus ja Gunnar Aarma raamat "Saada õnnelikuks". "See raamat on mulle väga kasulik olnud. Igal lugemisel avastan midagi uut," räägib Etti ja lisab, et Virve Osila luuleraamatud meeldivad talle ka, need mõjuvad lausa teraapiliselt. Ilukirjandusest armastab ta Paulo Coelho kergelt filosoofilisemaid teoseid.

Peale lugemise meeldib Ettile ka hommikuti kaua magada. Seda saab ta endale kahjuks lubada ainult nädalavahetuse ja siis kui ühtegi üritust pole. Tema igahommikuse rutiini juurde kuulub kindlasti tass kohvi ja pühapäeviti võtab ta mõnikord harva ka pannkookide küpsendamise ette.

Üldiselt ei pea Etti ennast ekstravagantseks inimeseks vaid hingelt rõblikuks. "Mulle meeldib proovida kõiki uusi spordialasid: vibulaskmist, ATV-ga sõitmist, GAZ 51 rallimist, krossiraja läbimist. Tahan kõike uut proovida ja katsetada," hakkab Etti rääkima tõeline adrenaliinifänn.

Juba lapsena sõitis ta külgekõrviga mootorrattaga külahel ja see sama väike rõblik on temas säilinud tänaseni. "Proovin järgi igal pool turnimise. Langevarjuhüpe on veel proovimata, aga kui Kihnu Virve juba ära tegi, siis peaks ka järgi proovima," pöörutab Etti.

Triin Toome
Sotsiaaldemokraadi peatoimetaja

Foto: 3xHelin Kulla

Etti Kagarov

Elukoht

Kohtla-Järve

Töö

Kohtla vallavanem alates 2003. aastast

Erakond

SDE Kohtla-Järve osakonna esimees

Haridus

TPÜ sotsiaaltöö bakalaureus

Pere

Kaks täiskasvanud poega

Hobid

Tantsib rahvatantsuansambli Virulane veteranide rühmas Virvet. On tantsinud vahelduva eduga alates esimesest klassist ja tantsupidudel käinud nii palju kordi, et kokku lugeda ei jõua.

Perevägivald: sekkuda või mitte?

Mõni päev enne rahvusvahelist naistevastase vägivalla vastu võitlemise päeva (25. november) toimus Narvas osavõtjaterohke seminar “Märka naabrit” eesmärgiga tutvustada sealsetele korteriühistute ja teiste MTÜde esimeestele-naistele, mida teha ja kuhu pöörduda juhul kui naabrite juures on tegu lähisuhte jm vägivalla ilmingutega. Seminari eestvedajad olid Eesti Naisuurimus- ja Teabekeskus, Naiskogu Kadri ja Eesti Naabrivalve. Otsustati kindlasti jätkata Narvas korteriühistute koostöö tugevdamisega lähisuhte vägivalla vähendamiseks.

Reet Laja

Naiskogu Kadri president

Andres Anvelt

riigikogu liige

Naistevastane vägivald on tegelikult üks osa perevägivallast ja veel täpsemi lähisuhtevägivallast. Ühtegi neist otseselt Eesti õigusruumis kahjuks defineeritud ei ole, kuna meie ühiskond ei ole siiani pidanud vajalikuks peresiseste probleemidega üldsuse ette tulla. Selle tulemusel elame me 21. sajandi teisel kümnel ikka veel stagneerunud mõtteviis, et kui korteri või maja ukse sulen, siis sulgun ka ühiskonna ees oma saladustesse ja tõelisesse endasse. Paraku on aga perevägivald tunduvalt laiema tähendusega – see on vägivald, mis on läbi meie laste suunatud ka järgmisele põlvkonnale.

Meie ühiskonnas võetakse paljude diskussiooniteemade suhtes kohe kaitsehoiak. Kui räägime naistevasta-

sest vägivallast hakkavad mehed kohe endale vastu rindu taguma, põhjendades igasugu endapoolset väärkäitumist naiste eelneva psühhoterroriga, kui vastupidi, siis heidetakse meestele naiste poolt ette kõike seda, mida üks mustermees ei ole. Seetõttu valingi oma edasise mõttekäigu teemaks perevägivald, kus olenemata meeste ja naiste omavahelistest suhetest – on peamine kannataja laps.

Mitteametliku Eesti Politsei definitsiooni järgi on pere- või lähisuhtevägivald: igasugune vaimne, füüsiline või seksuaalne vägivald, mis leiab aset inimeste vahel, kes on varem olnud üksteisega intiimsuhtes, seadusest tulenevalt seotud või omavahel veresuguluses, sealhulgas praegune ja endine abikaasa, praegune ja endine elukaaslane, vanemad või kasu- vanemad, vanavanemad, teised sugulased või hõimlased, kelle suhtes on toime pandud väärkohtlemine.

Perevägivald tunneb kohe ära, kui see kuskil meie lähedal aset leiab. Me tajume seda kuulmise-nägemise kaudu, suheldes oma naabrite, tuttavate, töökaaslaste, vahest lihtsalt

täiesti võõraste inimestega. Selleks ei pea kindlasti olema füüsiline jälg näol, käel, kaelal, kuigi viimased osutavad vägivalla olemasolule kõige otsesemalt. Selleks võib olla inimese alulasurutus, soovimatus suhelda, enesesse tõmbuv hoiak, ehmatus oma nime reageerimisele ja palju muud, mis osutavad inimese vaimu viibimisele eemal teistest, elamine hirmus ja kartuses, et kõik kordub taas. Meeste puhul, kes kannatavad psüühilise terrori all, võib see välja paista erakordses viinalebuses, mis varem või hiljem lõppeb vägivallaga oma ahista suhtes. See ei ole must ja valge maailm, vaid keeruline suhete kompleks, kus peenikeseks punaseks jooneks on aga juba tõstetud käsi. Küsimus, kas meil on asja sellesse võõrasse draamasse, kas me peame sekkuma olukorda, milles me ei ole kindad või, mis ei kuulu meile?

Vastus on lihtne: Jah.

Märgates midagi sellist, on meie esimeseks kohuseks inimesega rääkida. Kui ta ei vasta kohe, siis pole vaja

käega lüüa. Märgates meie mõistmist, tuleb ta peagi tagasi otsimaks tuge ja rääkimisvõimalust. Lihtsalt lohutusest on aga vähe. Meie kohus on inimest julgustada teha edasine samm juba professionaalse abi poole. Variante abiks võiks meie õhukeses riigis olla muidugi rohkem, kuid kui kasutada võiks vähemalt olemasolevaidki.

Tähtis, et abiotsijal oleks endal tahet, sest tee, mis on käia on pikk. Eestis on terve võrgustik naiste kriisiabikeskusi, kus muide on küsinud abi ja võivad abi leida ka meesterahvad, kuid jällegi pean tähtsustama laste küsimust. Lasteta pered võivad lihtsalt lahku minna, kui on aga lapsed ja sellest tulenev materiaalne sõltuvus, ei saa ilma kõrvalise abita kuidagi hakkama. Kui asi on füüsiliseks läinud ning inimese hirm on pöördumatu, siis peab kindlasti võtma ette ka tee politsei juurde, sest just seal peaks abi saama esmasteks õiguskaitsealisteks meetmeteks. Jällegi on siin tohutu roll mängida kõrvalseisjatel, kes sellele sammule julgustust peavad andma. Ei saa küll kiita, et politsei alati adekvaatselt reageeriks. Kahjuks on palju negatiivseid juhtumeid, kuid nemadki on osa ühiskonnast, kust perevägivald probleemi arusaadavus ja selgus on samasugustest lapsekingades nagu mujal ühiskonnas.

Lõpetuseks tahaks kindlasti rõhutada, et perevägivald ei vähene ühiskonnas kindlasti ainult riiklike ja põhiliselt kriminaalseadusele rajanevate meetmete kaudu. Me peame aru saama, et probleem, mis eksisteerib vähemalt viiendikes Eesti peredes ei vähene põlvest põlve iseenesest, vaid ainult läbi selle probleemi märkamise ja meie ühise koostöö ning julguse seda teadvustada. Pere on ja peab jääma intiimseks suhtluskeskkonnaks, kuid vägivald temast võib peegelduda meist igal ühel, mistõttu on meil kohustus sellisel hetkel sekkuda. Põhjus on lihtne: vägivald sünnitab vägivallada ja me ei tea kunagi millal ta pöördub meie vastu.

Kui kaua kestab minu õnn?

Kaja Must

VSD juhatuse liige

Hiljuti möödus meil keskkooli lõpetamisest 47 aastat. Jälleenägemise rõõm oli suur ja peagi kandus jutu- teema minevikust üle tulevikule. Rõõm oli rääkida lastest, lapselastest ja lapselapselastest.

Elve ja Vello olid vahepeal kuld- pulmadki maha pidanud. Vaadates fotosid, läks Elve silm märjaks, sest tütar Maris, erialalt meedik, oli asunud koos lastega võõrsile elama. Põhjuseks oluline palgavahe, elukeskkond ja oluliselt suuremad lastetoetused. Vello ohkas südamepõh- jast, et tema järglased ei tulegi enam Eestisse tagasi, aina harve- maks jäävad kohtumised oma kallite lapselastega.

Klassiõde Maigi mainis, et tütar läks lastega Hollandisse, kus tema teismelised lapselapsed saavad riigilt toetust ca 100 eurot kuus. Tütrepere on eluga rahul ja ei arva Eestisse tagasitulemisest midagi. Maigi meelest on selles kõiges süüdi Eesti valitsus, kes oma poliitikaga Eestile hauda kaevab.

Koidula poeg aga on kanda kinnitanud Taanis, kus tema laste, teismeliste koolijätside lastetoetus on tublisti üle 100 euro. Veekalkvel silmadega Koidula arvas, et poja elujärg on võõrsil tunduvalt parem ja poeg ei tule ialgi oma perega Eestisse tagasi ja seda on raske taluda.

Eeriku tütar on tööl Soomes, kus pidi üksikvanem saama iga lapse kohta kuus 100 eurot ja lisaks veel 46,6 eurot. Palgavahest pole mõtet rääkidagi, sest Eestis ju suur tööpuudus, seega palka polegi.

Viivi ja Ago olid murelikud, sest ka nende lapsed peavad plaani Eestist lahkuda. Võõrsil võivad lapsed õnnelikud olla, kuid see õnn on pöördvõrdelises suhtes meie õnnetundega, kes me oleme ma lapsed kasvatanud ikkagi selleks, et nad Eesti elu edasi viiks.

Minu lapsed, lapselapsed ja lapselapselapsed elavad Eestis. Olen õnnelik, et nad ei ole avaldanud soovi minna võõrsile õnne otsima ja on leppinud raskete olude ja pisikesel lapsetoetusega, mis on naeruväärselt väike võrreldes teiste riikidega. Kui kaua kestab minu õnn? Kui kaua eirab Eesti valitsus oma rahvast, Eesti järeltulevat põlve, Eesti tulevikku?

Kust tuleb demokraatia pealekasv?

Rohkem kui sada aastat ja vähem kui kakskümmend aastat tagasi peeti üliõpilasi revolutsionäärideks ning neis nähti uut pealekasvu demokraatia hoidjate ja ühiskonna muutjate. Täna naseks on üliõpilased säilitanud oma tugeva jõu, kuid ennast sidunud vaigistava elurutiiniga niivõrd palju, et revolutsioonide jaoks jääb aina vähem ruumi.

Uue aja tegijad tekivad palju varem. Mida aeg edasi, seda nooremalt sukeldatakse inforuumi avarustesse ja tekib tung ühiskonnaasjades kaasa rääkida. Nii selguvad uued liidrid juba õpilasesindajate seast ja noorte osaluskogudest. Nii on pikka aega olnud paljudes Euroopa riikides ja järjest rohkem Eestis.

Noorte osaluskogudeks nimetatakse kohalikus omavalitsuses

“*Raske on luua noortevolikogu või õpilasesindust valda kuhu noored tagasi ei pöördu.*”

tegutsevat noori esindavat noortevolikogu ja noortekogu, mis esindab noori maakonnatasandil. Kõik on näiliselt ilus, aga süsteemi, mis võimaldab noortel õppida demokraatiat, riigi toimimist ja tegelikult enda jaoks ka midagi ära teha, ootavad ees tumedad ajad.

Raske on luua noortevolikogu või õpilasesindust valda kuhu noored tagasi ei pöördu. Omavalitsused, kus koolis on kaksteist klassi, on lausa või sees kui neid võrrelda üheksaklassiliste koolidega. Loota aga, et kutsekoolist või ülikoolist tuleb keegi tagasi ja

võtab noorte esindamisest osa, on kohati naiivne. Omavalitsuste elanike arvust ei tasu rääkima aga hakata, sest näiteks ei ela Piirisaare vallas mitte ühtegi noort.

Kui me oleme mures, et eestlased ei tule tänavatele oma õiguseid nõudma, siis üks kindel põhjus on kodanikuõpetuses. Selge on see, et Eesti vajab riigireformi, mis korrastaks koolisüsteemi ja omavalitsusi. Lisaks inimestele pakutavate teenuste kättesaadavuse ja kvaliteedi parendamisele tuleb reformi eesmärgiks seada kohaliku demokraatia areng. Täna on see kohalik, homme aga riigi arengut puudutav küsimus.

Lauri Läänemets

Noorte Sotsiaal- demokraatide president

Euroopa sotsid seadsid tulevikuplaane

Jevgeni Ossinovski
riigikogu liige
SDE välissekretär

Eelmisel nädalal toimus Brüsselis Euroopa sotside partei (PES) aastakonverents, kus koos erakonna esimehe Sven Mikseriga osalesin ka mina välissekretärina. Ürituse tunnuslauseks oli Re:new ehk eesti keeli „uuenda“ ning põhiteemaks oligi ajakohastada Euroopa sotside sõnumit meid kõiki räsivale majanduskriisile. Kui majanduskasvu aegadel oli lihtne olla sotsiaaldemokraat, sest rahalisi vahendeid sotsiaalsete väärtuste edendamiseks oli piisavalt, siis nüüd on kerkinud küsimus: kuidas pidada üleval sotsiaalprogramme, kui rahalisi vahendeid napib.

Euroopa vajab rohkem demokraatiat

Konverents oli igati kõrgetasemeline ning kohal olid enamike riikide sotside liidrid ja ka mitmed ministrid. Näiteks pidasid kõne nii Serbia president Boris Tadić, kes rääkis oma riigi märkimisväärtusest püüdlustest euroopaliku riigi kujundamise teel, kui ka Kreeka sotside esimees ja endine peaminister George Papandreou. Viimane kõneles Kreeka teatavasti keerulisest olukorrast, aga ka sellest, et Euroopa vajab lisaks sisulistele kriisilahendustele ka suuremat demokraatiat. Nimelt kukub kogu Euroopa Liidu projekt kokku,

kui meie kodanikud ei näe selles vajadust ega mõista selle olulisust. Teisisõnu, Euroopa valitsused peavad oma rahvale ausalt rääkima sellest, mis toimub, ning ka sellest, mis saab eurost ja EList tulevikus. Seda üleskutset tasub meenutada ka Eesti valitsusele, kes on küllalt üksikõikse suhtunud fakti, et Eesti elanikud on skeptilised Euroopa Finantsstabiilsuse Fondi osas.

Sama teema kerkis üles ka minu kohtumisel PESi peasekretäri Philip Corderyga, kes on lubanud aidata kujundada Euroopa sotside üldise seisukoha võlakriisi osas. Samuti avaldas ta tunnustust Eesti sotside jätkuvale edule ning toetas meie püüdlusi põhjamaise ühiskonnanamudeli ehitamisel.

Ainult kärped ei ole lahendus

Konverentsi raames osales Sven Mikser paneelarutelus teemal „Võrdsed ühiskonnad“, kus arutati nii vähemuste kaitse probleeme kui ka sotsiaalsete garantiide tulevikku. Kui üldiselt räägiti sellest, et kõikvõimalikele sotsiaalsetele programmidele on vaja raha leida, siis Mikser juhtis oma sõnavõtus tähelepanu sellele, et praegusel kriisiajal ei ole võimalik raha lõpmatult kulutada. Riigi rahandust tuleb hallata vastutustundlikult. See ei tähenda aga, et lahendus on lihtsalt kärped, vaid eelkõige investeeringud haridusse ja inimvarasse üldiselt, mis pikemas

perspektiivis riikide majandusele mitmekordselt kasu toovad. Sellele oleme ka siseriiklikus debatis ikka ja jälle tähelepanu juhtinud.

Üldiselt saime aga veelkord kinnitust, et Lõuna-Euroopa riikide poliitiline kultuur on meie omast küllalt erinev, mistõttu tasub meil eelkõige arendada suhteid Põhjamaade sotsidega. Seda oleme me ka siiani teinud, kuid kindlasti on arenguruumi veel küllaga. Konverentsi raames kohtus Mikser Soome parlamendi esimehe Eero Heinälomaga, kellega jagati muljeid Eesti ja Soome sisepoliitilistel teemadel ning räägiti ka tihedamast kahepoolsest koostööst.

Soomlastega ongi koostöö viimasel ajal olnud kõige intensiivsem. Praegune kohtumine oli heaks jätkuks minu novembri alguse visiidile, kus kohtusin lisaks nende välissekretärilega veel ka sotsidest rahandusministri kui ka välisministri tippnõunikega ning Eduskunta Euroopa Liidu asjade komisjoni esinaisega.

Heaoluühiskond eeldab investeeringuid

Sotside viimaste aastate suu-ri- maks väljakutseks üle kogu Euroopa on olnud tõestada valijatele oma majanduspoliitilist pädevust. Inimesed teavad sotside tugevust sotsiaalprobleemide mõistmisel ja lahendamisel, kuid tihti kahtlevad nende võimes riiki raskel ajal juhtida. Pa-

Sven Mikser osalemas paneelarutelus teemal „Võrdsed ühiskonnad“.

“Me peame rahanduslikult tõestama, et jättes täna tegemata olulised investeeringud lastesse, rahva tervisesse ja haridusse, ei jõua me kunagi Põhjamaise heaoluühiskonna tasemele.”

rempoolsed erakonnad on seda võimendanud öeldes nii Eestis kui mujal, et sotside jutt on küll tore, aga riigirahanduslikult asjatundmatu.

Kindlasti ei pea see jutt paika vähemalt Põhjamaade osas. Näiteks Rootsis on valdava enamuse viimasest 80 aastast sotsid võimul olnud ning ehitatud üles ühe maailma inimvääraseima ja majanduslikult tugevaima riigi. Samas rääkis meile konverentsil üks Rootsi sotside juhtpoliitik, et praegune parempoolne valitsus südistab neid vastutustundetuse valitsemises.

Sellele primitiivsele retoorikale saame vastata ainult ratsionaalsete argumentidega. Me

peame rahanduslikult tõestama, et jättes täna tegemata olulised investeeringud lastesse, rahva tervisesse ja haridusse, ei jõua me kunagi Põhjamaise heaoluühiskonna tasemele.

Konverentsil saime veel kord kinnitust, et meie Põhjamaade sõbrad on meiega ühel meelel. Otsustasime, et oleks kõigile kasulik korraldada järgmise aasta sügisel Eestis majandus- ja rahanduspoliitika konverents, kus osaleksid kõikide Skandinaavia sotside asjatundjad. Nema- d saaksid põhjalikumalt teada Eesti kogemusest ning meie saaksime õppida nende kogemusest, et olla päriselt valmis 2015. aastal peaministrierakonnaks saama!

Sotsiaaldemokraadid Taanis taas võimul

Septembris toimusid Taanis parlamendivalimised, mille tulemused olid väga rõõmustavad Euroopa sotsiaaldemokraatlikule perele. Nimelt sai valimiste tulemusena esmakordselt üle kümne aasta võimule sotsiaaldemokraatlik valitsus eesotsas Helle Thorning-Schmidtiga. Märkimisväärne on ka fakt, et tegemist on Taani esimese naispeaministriga.

Oma muljeid Taani valimistulemustest ja ideid võimalikust koostööst sealsete sotsidega jagab SDE peasekretär ja riigikogu Taani sõprusrühma juht **Indrek Saar**.

Taanlased väsisid sallimatusest

Kuigi Taanis on traditsiooniliselt võimul olnud sotsiaaldemokraadid, siis viimased üheksa aastat on riiki juhtinud hoopis liberaalid. Kelle meie mõistes parempoolse partei nimi Venstre tähendab otsetõlkes vasak. Liberaalide erakonna eelmine

juht, endine peaminister ja tänane NATO peasekretär Anders Fogh Rasmussen meenutab oma tegude ja juhtimisstiili poolest praegust Eesti peaministrit Andrus Ansipit. Ilma alternatiivide TINA (There is no Alternative) poliitika viljelemine ongi tõenäoliselt üks põhjustest, mis Venstre omal ajal nii võimule kui ka nüüd võimult viis.

Kuna Taani on sügava demokraatia traditsiooniga ühiskond, kus keegi ei hääbne oma arvamust välja öelda, hakkas esmapilgul efektiivne juhtimisstiil, sallimatus alternatiivide ja teistsuguse poliitika vastu taanlasi lõpuks väsitama. Anders Fogh Rasmussen poolt alustatud ja tema järeltulija Lars Løkke Rasmussen jätkatud poliitika stiilis “kui sa pole meiega siis sa oled meie vastu”, välistas igasuguse arutelu.

Venstre kukkus enda kaevatud auku, kuna üheksa

aasta eest võimule saamise vundamendiks oli muuhulgas võõravaenulik poliitika, vastukaaluks sotside poolt aastaid viljeldud sallivusele moslemite jt sisserändajate

Taani sotside juht Helle Thorning-Schmidt.

suhtes. Nii nagu tookord, 2001. aastal kogu maailmas hirmu külvanud terroriaktide järel, oli sallivus sotside komistuskiviks, siis pärast ühiskonna järelemõtlemisega, mõisteti hukka end libe-

“Helle Thorning-Schmidt on muuhulgas Taani esimene naispeaminister.”

raalidena(!) esitlevate poliitikutete sallimatus. Taani äärmiselt avatud ühiskonda häiris muuhulgas ka tugevalt valitsuse soov hakata Schengenis sisepiire kehtestama.

Äsja võimule saanud sotsiaaldemokraadid on väga julgelt lähenenud eelarvepoliitikale ja kärpimise asemel investeerivma asunud. Nad kasutavad julgelt laene, et luua töökohti ja leida uusi

kasvualasid majanduses. Kindlasti tasub silma peal hoida, mis sellisest lähene- misest saab.

Võimalik koostöö

Pikka aega opositsioonis olnud Taani sotsiaaldemokraadid viisid erakonnas läbi suured reformid. 2009. aastal Aalborgis toimunud kongressil vahetati välja terve poliitikute põlvkond ja valiti erakonda juhtima Helle Thorning-Schmidt. Uue esimehe eestvedamisel läbis erakond ka sisemise korraldusliku reformi.

Meie jaoks on taanlaste näol tegemist just sellise demokraatiaga, kellest eeskuju võtta. Samuti on plaanis kindlasti lähemalt tutvuda nende erakonnaga. Nema- d on teinud restardi ja ka meie oleme läbinud poliitilise arenduskuuri. Kindlasti tuleks omavahel kogemusi jagada.

Kindlasti on väärt tutvumist Taani energiapolitika,

“Meie jaoks on taanlaste näol tegemist just sellise demokraatiaga, kellest eeskuju võtta.”

sest nad on maailma esirinnas mitte ainult taastuvenergia tootmise poolest, vaid ka taastuvenergia erinevate komponentide ehitamise poolest. Nad on maailmata- semel tuulikute valmistajad. Eestile sobib Taani eeskujuks eriti hästi ka sarnase energeetilise tausta poolest. Nema- d on pikalt kivisöe peal olnud nagu meie põlevkivi peal. Praeguseks on Taanis järjest suurem osakaal taastu- venergeetikal.

Lisaks on tegemist igati mõnusate inimestega, kellel on ka väga lahe ja eht viikin- gilikult karge huumorimeel. Ja huumorimeelt on meil kõigil aeg- ajalt vaja, praegustel ebakindlatel aegadel ehk eriti.

1. Äsja eesti keeles ilmuma hakanud ajakiri National Geographic avaldas taastrükis 1980. aastal ilmunud Priit Vesilinnu artikli toonasest Eestist. Vesilind sõitis Eesti põhjalikult läbi, kuid mainis pikas loos Pärnu linna ainult kolme lausega. Muuhulgas ehmatas Vesilindu üks Pärnu toode, mida ajakirjanik nimetas „vääveljaks“. Mis see oli?
a) ravimuda b) konserv „Räim tomatid“ c) õlu

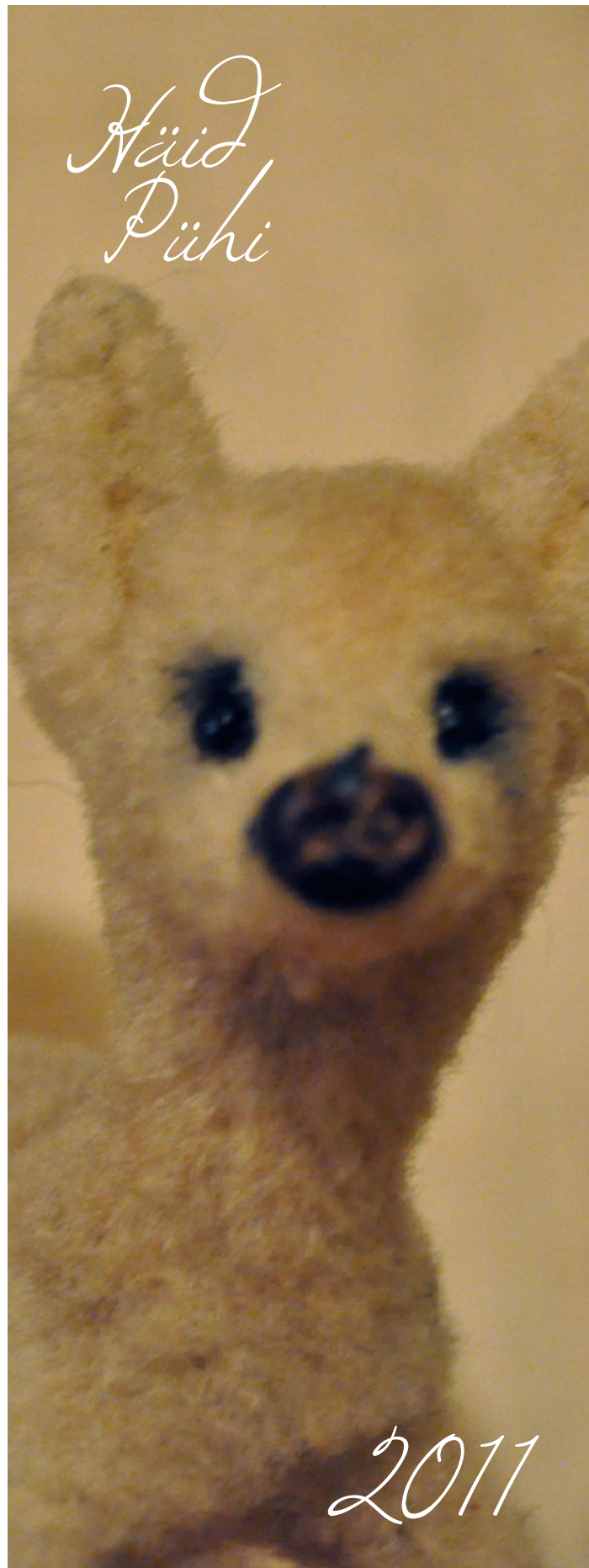
2. Hans Himanenile kuulub sel alal Eesti rekord tulemusega 219. Tegu pole üldse kõrvalise alaga, sest igal aastal tegeleb samal asjaga üle 35 000 eestlase. Mis alal hoiab Hans Himanen Eesti rekordit?
a) jooksumaratonide läbimise arv
b) langevarjuhüpete arv
c) vereploovutuste arv

3. Ajaloolane Jaanus Plaat ja fotograaf Aarne Maasik avaldasid tänavu 4,5 kilo kaaluva raamatu. Selles raamatus on avaldatud fotod ja kirjeldused kõigist 178-st Eestis asuvast teatud tüüpi objektist, muuhulgas ka tsässonatest. Mida on Eestis 178?
a) muistsed hiiepaigad
b) säilinud suitsusaunad
c) vene õigeusu kirikud

4. Mille pooldest on ebatavalised kaks europarlamenti saadikut, aastatel 1994–1999 parlamenti kuulunud Hispaania sotsialist Juan de Dios Ramírez Heredia ning praegu parlamenti kuuluv Ungari konservatiivse partei Fidesz liige Livia Járóka? Kas nad on Europarlamenti seni ainsad ...
a) mustanahalised b) mustlased c) transvestiidid

5. Äsja toimus edukalt viieteistkümnnes Pimedate ööde filmifestival, aga Läti suurim filmifestival toimus tänavu juba kahekümne esimest korda. Mis nime kannab Pimedate ööde sõsarfestival Lätis? Sama nime kannab üks maailmakuulus jalgpalliklubi.
a) Arsenal b) Inter c) Real

Õiged vastused:
1. Vesilind kirjutas 1980. jõi vääveljat kohalikku õlut, mis jätki arvatavasti kohalikuks - ja põhjusega."
2. Hans Himanen on üle 40 aasta verd loovutanud doonor.
3. Vene õigeusu kirikud, sh seto tsässonad ehk palvemajad. Netist vanim on umbes 1694. aastal ehitatud Mikitamäe tsässona.
4. Ainsad mustlased.
5. Arsenal.

Teated

Noorsotsid peavad 19. sünnipäeva

Olete oodatud 10. detsembril kell 20.00 Lokaali WABADUS (Tallinnas, Vabaduse väljakul) Toimub Noorsotside 19. sünnipäevapidu ja üleriigilise kampaania "Aita lapsel olla loov" pidulik lõpetamine. Pidu kestab varajaste hommikutundideni.

Esinevad: meie oma liikmed erinevate peente etteastetega, tantsutähed MAIROLD MILLERT ja ALEKSANDRA ŽEREGELJA ja teisedki põnevad üllatusesinejad meie keskelt ja ümbert.

Lisainfo:

Anne Aleksejev, SDE Lõuna-Eesti koordinaator

Tel: 7 300 546/ 53 401 591

E-mail: anne.aleksejev@sotsdem.ee

Järva- ja viljandimaa jõulupidu

Järvamaa ja Viljandimaa piirkonna ühine jõulupidu toimub reedel, 9. detsembril kl 19.00 Viljandimaal Pilstvere rahvamajas.

Täpsustav info:

Järvamaal Siret Pihelgas: 51 88 123, siret@smtransport.ee
Viljandimaal Luule Tiirmaa: 53 459 012, lluule@gmail.com

Virumaa jõulupidu

Virumaa jõulupidu toimub 9. detsembril, kella 20.00 - 01.00 Väike-Maarja Rahvamajas **Pilet 6 eurot**. Rakverest väljub buss Rakvere bussijaama taga olevast parklast kell 19.30.

Bussipilet edasi-tagasi 2 eurot.

Viimane maksmispäev 5. detsember 2011

Lisainfo:

Reeli Reimann, 53 328 400, reeli.reimann@sotsdem.ee

Visooniseminar ja Kolmekuningapäeva pidu

6. jaanuaril korraldavad sotsiaaldemokraadid koostöös MTÜ Linnalaboriga visiooniseminar "Tallinn 2030: inime, ruum, liikumine".

Alustame seminariga kell 12.30 Telliskivi Loomelinnaku saalis (peamaja 4. korrus). Ettekannetega esinevad mitmed visionäärid väljaspoolt erakonda. Pärast kohvi ja küpsisepausi jätkame paneeldiskussiooniga, milles osalevad meie enda erakonna arvamusihiidrid ning arutluseks saavad sõna ka seminari kuulajad.

Kell 17.00 algab sealsamas Tallinna piirkonna ning osakondade üldkogud ning sellele järgneb traditsiooniline Kolmekuningapäeva pidu.

Et saaksime planeerida kohtade arvu saalis, on vajalik eelnev registreerimine hiljemalt 20. detsembriks aadressil **katlin.org@sotsdem.ee** või telefonil **56 670 706**

Kuulutus

Hea erakonnakaaslane, toeta oma piirkonda!

Liikmemaksu maksta ja annetusi teha saab ülekandega
A/A 10 022 000 260 009 SEB Pangas ja A/A 22 101 567 4174 Swedpangas. Iga panus on teretulnud!

Retsept

Tahaksin pakkuda Ida-Viru ja ka kõigile teistele lugejaile tõesti hea mulgipudru retsepti. Seda toitu tehakse paljudes eestimaa sööklates aga tavaliselt pole sellel mulgipudruga suurt pistmist.

Mulgi puder

Osised:
kartul (ca 10)
Odrakruubid või tangud (pool kruusi, ca 1-1,5 dl)
Läbikasvanud sealih (umbes 300-500g)
Sool
Või
Vesi

Valmistamine:

Tükelda pestud-kooritud kartulid neljaks, pane malmipotti (või kõva põhjaga hautuspotti), lisa külma vett nii palju et ulatuks üle kartulite 3-4 cm ja lase keema. Kui kartulid keema hakkavad, siis koori vaht ja lisa läbi mitme külma vee pestud kruubid

Jaak Allik

nii, et need kataksid ühtlase kihina kartuleid. Ära sega! Keera tuli väikeseks ja lase hauda umbes 2,5-3 tundi. Jälgi et vesi ei lõpeks, vajadusel lisa veidi kuuma vett. Kui kõik osised on pehmed, siis lisa maitse järgi sool (u 1 tl) ja või (u 50-100g) ning sega ja purusta puulusikaga puder ühtlaseks massiks. Taimetoitlastest pereliikmete jaoks on puder valmis :)

Ülejäänud pere tarvis lõika peekon väikeseks tükikesteks, ja prae kõrneteks, lisades veidi soola.

Kõrned võib segada pudru sisse, kuid meie pere armastab neid lisada alles sööma hakkamisel igapäevale taldrikusse nn "pudrusilmaks".